

BIS-NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Het indienen van een beroep tot nietigverklaring tegen de wet van 14 februari 2022 tot wijziging van de wet van 12 april 1965 betreffende het vervoer van gasachtige producten en andere door middel van leidingen (BS 16 februari 2022)

SAMENVATTING

De Vlaamse Regering beslist om bij het Grondwettelijk Hof een beroep tot nietigverklaring wegens schending van artikel 6, §1, VII van de bijzondere wet tot hervorming der instellingen in te stellen tegen de Wet van 14 februari 2022 tot wijziging van de wet van 12 april 1965 betreffende het vervoer van gasachtige producten en andere door middel van leidingen (BS 16 februari 2022).

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

BELEIDSDOMEIN: Omgeving

BELEIDSVELD: Energie

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

In vergadering van 20 mei 2022 nam de Vlaamse Regering¹ reeds een principiële standpunt in over de wet van 14 februari 2022 met betrekking tot de vergunningsplicht voor de bouw en exploitatie van energieproductie-installaties en opslagfaciliteiten.

2. INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

Het Vlaams Regeerakkoord stelt het volgende inzake bevoegdheidsconflicten (p. 19): “*Binnen het actuele wettelijke en grondwettelijke kader zal de Vlaamse regering er intussen op toezien dat de bestaande bevoegdheden maximaal ingevuld worden en dat, wanneer overleg niet zou lukken, alle*

¹ VR 2022 2005 DOC.0580/1

wettelijke instrumenten ingezet worden wanneer andere overheden op onze bevoegdheidsdomeinen ageren of onze belangen in het gedrang brengen.”

Omzendbrief VR 2009/23 stelt aangaande gedingvoering bij het Grondwettelijk Hof dat een beroep tot vernietiging dat van de Vlaamse Regering uitgaat, bij het Grondwettelijk Hof aanhangig wordt gemaakt door middel van een verzoekschrift dat ondertekend wordt door een door de regering geval per geval aan te wijzen Vlaamse minister (art. 5 van de bijzondere wet). Het instellen van een beroep bij het Grondwettelijk Hof is dus niet gedelegeerd en moet steeds formeel beslist worden door de Vlaamse Regering.

De Vlaamse Regering neemt daarbij een formele beslissing om :

1. een beroep tot nietigverklaring, eventueel een vordering tot schorsing in te stellen, *en*
2. de bevoegde Vlaamse minister te machtigen het verzoekschrift te ondertekenen en het geding te voeren.

Om ontvankelijk te zijn moet het beroep tot vernietiging echter worden ingesteld binnen een termijn van 6 maanden na de bekendmaking van de wet, het decreet of de ordonnantie (art. 3, §1, van de bijzondere wet).

B. WET VAN 14 FEBRUARI 2022 TOT WIJZIGING VAN DE WET VAN 12 APRIL 1965 BETREFFENDE HET VERVOER VAN GASACHTIGE PRODUCTEN EN ANDERE DOOR MIDDEL VAN LEIDINGEN

De Federale Regering had op 9 december 2021, zonder dat hierover enig overleg had plaatsgevonden met de gewesten, een wetsontwerp voor behandeling in de Kamer van Volksvertegenwoordigers ingediend inzake de vergunningsplicht voor de bouw en exploitatie van productie-installaties en opslagfaciliteiten. Die wet ‘tot wijziging van de wet van 12 april 1965 betreffende het vervoer van gasachtige producten en andere door middel van leidingen’ werd aangenomen en werd op 14 februari 2022 bekrachtigd en op 16 februari gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad (hierna: “de Wet van 14 februari 2022”). De beroepstermijn tegen de Wet van 14 februari 2022 loopt af op 15 augustus 2022.

Niettegenstaande het opschrift van de Wet van 14 februari 2022 louter over de federale Gaswet spreekt, wijzigt de Wet van 14 februari 2022 niet enkel de federale Gaswet maar ook de federale Elektriciteitswet. Het zijn juist die artikelen waartegen het Vlaamse Gewest bevoegdheidsrechtelijke bezwaren heeft.

De inwerkingtreding van de Wet van 14 februari 2022 heeft immers tot gevolg hebben dat de Federale Regering de bouw en de exploitatie van hernieuwbare elektriciteitsproductie-installaties en opslaginstallaties met een laag vermogen kan onderwerpen aan technische voorschriften, resp. een vergunnings- of meldingsplicht. Hierdoor gaat de Wet van 14 februari 2022 lijnrecht in tegen de gewestelijke bevoegdheden inzake energie. Bovendien is over het Wetsontwerp nooit overlegd met de Vlaamse Regering, in bv. ENOVER.

De Wet van 14 februari 2022 is principieel van toepassing op *alle* installaties, ongeacht de grootte, maar geeft aan de Koning de mogelijkheid om uitzonderingen vast te stellen. Door dat algemeen toepassingsgebied overschrijdt de federale wetgever haar bevoegdheden.

De Federale overheid is immers conform de BWHI slechts bevoegd voor de “*de grote infrastructuur voor de stockering, het vervoer en de productie van energie*”² en de gewesten zijn exclusief bevoegd voor de gewestelijke aspecten van het energiebeleid, inclusief de distributie van elektriciteit, de

² Art. 6, §1, VII, 2e lid, c) BWHI

openbare gasdistributie, de nieuwe energiebronnen, en energie-efficiëntie³. De Wet van 14 februari 2022 overschrijdt de bevoegdheidsverdeling derhalve als volgt:

- (1) het nieuwe artikel 4, §1, eerste lid van de Elektriciteitswet maakt geen onderscheid elektriciteitsproductie-installaties waarvoor de gewesten bevoegd zijn (bv. nieuwe energiebronnen zoals wind- en fotovoltaïsche energie) en de elektriciteits-productie-installaties waarvoor de Federale overheid bevoegd is (bv. raffinaderijen) en derhalve zou de Federale Regering de bouw en exploitatie van alle elektriciteitsproductie-installaties, met inbegrip van de elektriciteitsproductie-installaties die onder de gewestelijke bevoegdheid ressorteren, onderwerpen aan een potentiële vergunningsplicht. De huidige brede formulering laat de Federale Regering toe regels uit te vaardigen die betrekking hebben op ruimtelijke ordening en milieu;
- (2) het nieuwe artikel 4, §1, eerste lid van de Elektriciteitswet maakt geen onderscheid tussen grote en kleine energieopslagfaciliteiten en derhalve zou de Federale Regering de bouw en exploitatie van alle energieopslagfaciliteiten, met inbegrip van de energieopslagfaciliteiten die onder de gewestelijke bevoegdheid ressorteren (zoals bv. thuisbatterijen en bi-directionele batterijen van elektrische wagens), onderwerpen aan een potentiële vergunningsplicht en een zekere meldingsplicht. De huidige brede formulering laat de Federale Regering toe regels uit te vaardigen die betrekking hebben op ruimtelijke ordening en milieu.

Pro memorie: ten tijde van het opstellen van de bevoegdheidsverdeling middels de BWHI in de jaren 80 diende “groot” begrepen te worden als zijnde massieve opslaginfrastructuur die cruciaal is voor de bevoorradingszekerheid van het land, zoals bijvoorbeeld de gasopslag in Loenhout of de spaarbekkens voor elektriciteit in Coe (1080 MW). Zulke opslaginstallaties hebben een vermogen van meer dan 1000 MW.

- (3) Het nieuwe artikel 4, §2, 2° en het beoogde nieuwe artikel 4, §2, 8° van de Elektriciteitswet geven de Federale Overheid de mogelijkheid om technische criteria aan (gewestelijke) elektriciteitsproductie-installaties op te leggen die verband houden met energie-efficiëntie, zijnde ook een strikt gewestelijke bevoegdheid.
- (4) De Federale Regering heeft geen overleg gepleegd met de gewesten over het Wetsontwerp, desalniettemin dit verplicht is op grond van artikel 6, §3 BWHI.

Ook het feit dat de Koning een delegatie krijgt om uitzonderingen vast te stellen kan in het licht van de bevoegdheidsverdeling niet worden gebillijkt: op deze wijze kan de Koning immers eenzijdig een invulling geven aan het begrip “groot”, wat inmiddels ook al gebeurde⁴, en daardoor zelf bevoegdheidsverdelende regels vastleggen.

Daarnaast kan niet akkoord worden gegaan met de concrete begrenzing van de Vlaamse bevoegdheden inzake ‘opslag’ op 1 MW die door de federale overheid (middels het KB) wordt nagestreefd. In de elektriciteitsmarkt worden vandaag opslaginstallaties met een vermogen groter dan 1.000 MW als “groot” beschouwd. Derhalve leidt de Federale regeling tot een uitholling van de Vlaamse bevoegdheden inzake energie-opslag.

C. STANDPUNT VAN DE VLAAMSE REGERING D.D. 20 MEI 2022

³ Art. 6, §1, VII, 1e lid BWHI

⁴ Ondertussen heeft de Federale Regering ook al het “Koninklijk besluit van 29 maart 2022 betreffende de toekenning van de individuele vergunningen voor de bouw en exploitatie van energieopslagfaciliteiten waarvoor een prekwalificatiedossier wordt ingediend in het jaar 2022 overeenkomstig artikel 7undecies, § 8, van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt” in uitvoering van de Wet van 14 februari 2022 bekrachtigd en gepubliceerd (het KB). Het KB werd ondertussen al op 4 april 2022 in het Belgisch Staatsblad bekendgemaakt. Tegen dit KB werd door de Vlaamse minister van energie beroep bij de Raad van State ingesteld.

De Wet van 14 februari 2022 en het KB van 29 maart 2022 schenden derhalve de strategische bevoegdheden van het Vlaamse Gewest inzake de productie en opslag van (hernieuwbare) energie. Overleg met het kabinet van de Federale Minister van Energie is sinds 25 februari 2022 meermaals gevoerd maar bracht niet het verhoopte resultaat.

Omwille van de patstelling tussen de Vlaamse en Federale posities besloot de Vlaamse Regering op 20 mei 2022 dat dient voortgegaan te worden met de voorbereiding van een vernietigingsberoep tegen zowel de Wet van 14 februari 2022 als het Uitvoerings-KB. *Pro memorie*, het Vlaams Regeerakkoord stelt het volgende inzake bevoegdheidsconflicten (p. 19): “*Binnen het actuele wettelijke en grondwettelijke kader zal de Vlaamse regering er intussen op toezien dat de bestaande bevoegdheden maximaal ingevuld worden en dat, wanneer overleg niet zou lukken, alle wettelijke instrumenten ingezet worden wanneer andere overheden op onze bevoegdheidsdomeinen ageren of onze belangen in het gedrang brengen.*”

De Vlaamse Regering zette echter in om tot een onderhandelde oplossing te komen met de Federale overheid in de hoop een beroep tot vernietiging van de Wet van 14 februari 2022 bij het Grondwettelijk Hof te voorkomen. Derhalve werd voormelde bevoegdheidsoverschrijding als variapunt voorgelegd aan het Overlegcomité van 1 juni 2022. De Vlaams minister van Energie heeft na dit Overlegcomité van 1 juni 2022, maar voor het verstrijken van de beroepstermijn van 6 juni 2022, een beroep tot vernietiging van het KB van 29 maart 2022 ingediend bij de Raad van State om de rechten van het Vlaamse Gewest voor te behouden. De Vlaamse Regering stemde op 20 mei 2022 ook reeds principieel in met een beroep bij het Grondwettelijk Hof indien de Federale overheid de Wet van 14 februari 2022 en het KB van 29 maart 2022 niet remedieert. Er werd beslist dat de Vlaamse Regering zich eveneens uiterlijk de laatste ministerraad voor het zomerreces zal buigen over zulk beroep tot vernietiging van de Wet van 14 februari 2022 bij het Grondwettelijk Hof.

D. NOODZAAK TOT HET VOEREN VAN EEN PROCEDURE BIJ HET GRONDWETTELIJK HOF TEGEN DE WET VAN 14 FEBRUARI 2022

De onderhandelingen tussen de gewesten en de federale overheid over een remediëring van dit bevoegdheidsconflict lijken in een gunstige richting te evolueren en een principeakkoord tussen de verschillende entiteiten is nabij. Een voorstel hieromtrent zal worden besproken op een volgend Overlegcomité als variapunt.

Het ziet er echter niet naar uit dat de federale overheid de Wet van 14 februari 2022 en het KB van 29 maart 2022 zal wijzigingen tegen het verstrijken van de beroepstermijn bij het Grondwettelijk Hof.

Niettegenstaande dat de Vlaamse Regering blijft streven naar een genegotieerde oplossing, dient te worden vastgesteld dat na het verstrijken van de beroepstermijn tegen de Wet van 14 februari 2022 niet langer een vernietigingsberoep kan worden ingediend en dat dit zodoende de belangen van het Vlaamse Gewest op juridisch vlak ernstig in het gedrang kan brengen. Minstens dient als een bewarende maatregel toch een beroep tot vernietiging bij het Grondwettelijk Hof worden ingesteld ten einde de belangen van het Vlaamse Gewest te vrijwaren en verdedigen.

Om die redenen wordt de Vlaamse minister, bevoegd voor de energie, thans gemachtigd om namens de Vlaamse Regering het verzoekschrift tot nietigverklaring te ondertekenen en bij het Grondwettelijk Hof het geding te voeren. Ter verdediging van de belangen van het Vlaamse Gewest in deze zaak wordt daarom voorgesteld om haar te laten bijstaan door mr. **FREDERIK VANDENDRIESSCHE**, kantoorhoudende te Loksumstraat 25, 1000 Brussel, en hem als in deze zaak als de raadsman van de Vlaamse Regering aan te stellen. Mr. F. Vandendriessche is als advocaat-vennoot aangesloten bij het advocatenkantoor *Stibbe* en is reeds vele jaren actief als advocaat en auteur van rechtsleer in de

rechtstak van het energierecht. Professor dr. F. Vandendriessche doceert eveneens het vak energierecht aan de UGent. Hij beschikt dan ook over de nodige kennis en specialisatie omtrent dit thema.

Als de federale overheid echter de gevraagde wetsaanpassing doorvoert, waarbij aan de bevoegdheidsrechtelijke bezwaren van de Vlaamse Regering wordt tegemoetgekomen, dan is de Vlaamse Regering bereid de procedures tegen de voormelde Wet van 14 februari 2022 en het voormelde KB van 29 maart 2022 alsnog in te trekken. In dat geval zal in die procedures afstand van geding worden gedaan van zodra de wetsaanpassing na stemming in de Kamer van Volksvertegenwoordigers is bekrachtigd, afgekondigd en in het Belgisch Staatsblad is bekendgemaakt, en wat het KB betreft eens het wijzigings-KB in het Belgisch Staatsblad is bekendgemaakt.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Conform artikel 43, §3, 5° van het Besluit Vlaamse Codex Overheidsfinanciën van 17 mei 2019 moeten beslissingen van de Vlaamse Regering tot indiening van een beroep tot vernietiging bij het Grondwettelijk Hof niet voor advies worden voorgelegd aan de Inspectie van Financiën.

B. ESR-TOETS

Het ontwerp van beslissing heeft geen impact op de ESR.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Het ontwerp van beslissing heeft geen impact op het personeel van de Vlaamse overheid.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Het ontwerp van beslissing heeft geen rechtstreekse impact op het personeel, de werkingsuitgaven of de investeringen en schulden van de lokale besturen.

4. VERDER TRAJECT

Namens de Vlaamse Regering wordt een raadsman aangesteld en wordt een beroep tot nietigverklaring bij het Grondwettelijk Hof ingesteld tegen de Wet van 14 februari 2022.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

1. een beroep tot vernietiging in te stellen bij het Grondwettelijk Hof tegen de Wet van 14 februari 2022 tot wijziging van de wet van 12 april 1965 betreffende het vervoer van gasachtige producten en andere door middel van leidingen;
2. de Vlaamse minister, bevoegd voor de energie, te machtigen namens de Vlaamse Regering het verzoekschrift te ondertekenen en het geding te voeren, en daarvoor als raadsman mr. Frederik Vandendriessche aan te stellen.
3. dat als de federale overheid een wetsaanpassing doorvoert die aan de bevoegdheidsrechtelijke bezwaren van de Vlaamse Regering tegemoetkomt, de procedures tegen de voormelde Wet van 14 februari 2022 en het voormelde KB van 29 maart 2022 worden ingetrokken op het moment

dat wat de Wet van 14 februari 2022 betreft de wetsaanpassing is bekrachtigd, afgekondigd en in het Belgisch Staatsblad is bekendgemaakt, en wat het KB betreft eens het wijzigings-KB in het Belgisch Staatsblad is bekendgemaakt.

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme,

Zuhal DEMIR